

- **În luna iulie 2022**, s-au încheiat activitățile din cadrul Recensământului Populației și Locuințelor, proces început în luna martie a anului curent. [Lăcătuș Crăciun-Ioan](#) (cercetător ISPMN) a susținut desfășurarea și realizarea Recensământului Populației și Locuințelor în comunitățile de romi compacte din județul Cluj împreună cu alte organizații (Partida Romilor Pro Europa – Filiala Cluj) și instituții din județ (Consiliul Județean Cluj, Direcția Județeană de Statistică Cluj, Biroul Județean pentru Romi din cadrul Instituției Prefectului Cluj, Inspectoratul Școlar Județean Cluj, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Cluj, Primăria Municipiului Cluj-Napoca. Lăcătuș Crăciun-Ioan a sprijinit și procesul de recenzare pentru cele patru comunități compacte cu romi din zona Pata-Rât împreună cu inspectorul școlar pentru romi din județul Cluj.

- **La începutul lunii iulie 2022, proiectul** EthMigSurveydata - EMM Survey registry a primit un premiu din partea Ministerului Învățământului Superior și Științei din Franța. Proiectul a produs, ca unul dintre principalele sale rezultate, Registrul anchetelor asupra minorităților etnice și migrante (<https://ethmigsurveydatahub.eu/emmregistry/>), care este un instrument open access în regim FAIR. EMM Survey Registry a primit premiul „Open Science in Research Data” al Ministerului Francez al Învățământului Superior și Cercetării, în prima sa ediție, în cadrul categoriei „Crearea condițiilor pentru reutilizarea datelor”. [Stefânia Toma](#) (cercetător ISPMN) a fost numită membru supleant în Comitetul de management (MC Substitute) din România al rețelei COST CA16111 ETHMIGSURVEYDATA International Ethnic and Immigrant Minorities' Survey Data Network în anul 2019. Rețeaua are membri din 35 de țări, iar scopul a fost de a funcționa ca un centru (hub) de cercetări despre integrarea economică, socială și politică a minorităților etnice și a migranților. Scopul proiectului a fost de a integra, armoniza și optimiza instrumente și metode de cercetare pentru o mai bună înțelegere a incluziunii grupurilor vulnerabile din Europa, astfel că această colaborare internațională să contribuie la îmbunătățirea culegerii și analiza datelor, respectiv la dezvoltarea unor indicatori comuni la nivel european, dar, mai ales, la realizarea unor schimburi de experiență cu experți din domeniu. Proiectul s-a încheiat anul acesta.

Mai multe informații vedeți [aici](#).

- **În perioada 26 iunie-6 iulie 2022**, [Remus Gabriel Anghel](#) (cercetător ISPMN) a participat la o cercetare de teren în zona Făgăraș, care s-a concentrat asupra practicilor de migrație de întoarcere, a practicilor de migrație temporară în agricultură și a proceselor sociale de memorizare a proceselor migratorii din zonă către America, la începutul secolului 20, și către alte destinații europene în perioada recentă. De asemenea, cercetarea a analizat modul în care diferite minorități sunt angrenate în migrație și memorizare a migrației.
- **În perioada 30 iunie-2 iulie 2022**, [Adriana Cupcea](#) (cercetător ISPMN) a participat la **conferința internațională** Quatrièmes rencontres d'études balkaniques - Balkans connectés

(A Patra Întâlnire a Studiilor Balcanice-Balkanii Conectați), Marseille, Franța. Conferința a fost organizată de AFEbalk (Asociația Franceză pentru Studiul Balcanilor). [Adriana Cupcea](#) a prezentat rezultatele cercetării desfășurate în cadrul bursei Kosovo Research and Analysis Fellowship 2021/2022, cu titlul *Religious soft power in Turkey's kin state policy in the Balkans. A Comparative Approach of the Muslim Communities in Kosovo and Dobruja (Romania) - Rolul puterii religioase soft în politicile Turciei adresate comunităților musulmane din Balcani: O analiză comparată a cazurilor din Dobrogea (România) și Kosovo*. Programul complet al conferinței poate fi accesat [aici](#).

- **Sâmbătă, 9 iulie 2022**, [Remus Gabriel Anghel](#) (cercetător ISPMN) a participat la **conferința internațională** „Building a Nazi Racial Community in the South-East: Mobility and Transnational Transfers between Nazi Germany and the South-Eastern European ‘Volksdeutsche’ 9 iulie 2022” (Construind o comunitate rasială nazistă în sud-estul Europei: Mobilitate și transferuri transnaționale între Germania nazistă și germanii din sud-estul Europei), care a avut loc la Cluj-Napoca, între 7-9 iulie 2022. Remus Anghel a moderat panelul intitulat „Uses and Misuses of the Files: The Nazi Past in the Secret Police Archives of the Eastern Bloc” (Utilizări și abuzuri ale arhivelor: trecutul nazist în arhivele poliției secrete din blocul estic).

- **Luni, 25 iulie 2022**, [Lăcătuș Crăciun-Ioan](#) (cercetător ISPMN) a participat la o **masă rotundă** (via zoom) organizată împreună cu membrii Comitetului de Traducere a Bibliei în Limba Romani Standard. În cadrul evenimentului au fost dezbătute aspecte tehnice care țin de specificul proiectului, printre care: procesul de testare și verificare (procese tehnice distincte) a textelor/paragrafelor biblice traduse deja în limba romani, aspecte legate de traducători și resurse umane implicate ca traducători de limba romani, precum și chestiuni de interinfluență lingvistică cu aspecte ce țin de conținutul unor liste de cuvinte, expresii și sintagme în limba romani standard - variațiuni dialectale - „românisme” folosite de unele subgrupuri de romi din România. Proiectul de Traducere a Bibliei în limba Romani Standard intenționează să finalizeze traducerea Bibliei în limba romani standard pe parcursul a douăzeci de ani pentru romii din toate confesiunile religioase din România. Comitetul de Traducere a Bibliei în Limba Romani Standard este un grup informal de lucru care are în componență șapte persoane de etnie romă din România cu origini în subgrupuri de romi diferite, din denominațiuni religioase diferite, printre care și trei doctoranzi romi care au ca subiect de cercetare tematici cu referire la religia romilor din România. Lăcătuș Crăciun-Ioan (cercetător ISPMN) a fost ales secretarul Comitetului de Traducere a Bibliei în Limba Romani Standard pentru acest an.

- **Miercuri, 27 iulie 2022**, a apărut în **publicația** *Visegrad Insight*, o analiză semnată de [Adriana Cupcea](#) (cercetător ISPMN), cu titlul: *Turkey's Muslim Kin State Policy in the Balkans (Politica de stat protector a Turciei, față de musulmanii din Balcani)*. Analiza poate fi accesată [aici](#).

- **Sâmbătă, 30 iulie 2022**, a apărut pe platforma Contributors, o analiză semnată de [Adriana Cupcea](#) (cercetător ISPMN) și prof. univ dr. Agon Demjaha (Universitatea Tetovo, Macedonia de

Nord). Analiza cu titlul *Prezențe islamice transnaționale în Balcani. O schiță comparativă între Kosovo și România* a fost elaborată în cadrul unei cercetări mai largi, realizate în cadrul Kosovo Research and Analysis Fellowship, acordată de Kosovo Foundation for Open Society.

Textul poate fi accesat [aici](#).

- **Sâmbătă, 30 iulie 2022**, în cadrul **proiectului** „Incluziv pentru Dej-Dezvoltare Locală prin Măsuri Activ-Integrate de Justiție Socială” a fost organizată la Dej **proiecția documentarului Valea Plângerii** (2013, Mihai Andrei Leaha, [Iulia Elena Hossu](#) și Andrei Crișan, ISPMN & Triba Film). Proiectul în cadrul căruia s-a desfășurat activitatea este coordonat de CRCR Cluj și este derulat în parteneriat cu Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului și Liceul Tehnologic Special Dej. Proiectul, finanțat în cadrul Programului Operațional Capital Uman 2014 – 2020, Axa prioritară 5, se implementează în municipiul Dej în perioada decembrie 2021 – decembrie 2023, Marta Herki (manager CRCR Cluj). Proiecția și-a propus să marcheze ziua de 2 august - Ziua europeană de comemorare a Holocaustului împotriva romilor - când aproximativ 3.000 de romi din lagărul Auschwitz-Birkenau au căzut victime ale regimului nazist. Ziua europeană de comemorare a celor aproximativ 500.000 de victime ale comunităților de romi din Europa, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, a fost stabilită în 2015, [printr-o rezoluție a Parlamentului European](#).

În România, ziua de 2 august s-a instituit ca Ziua națională de comemorare a Holocaustului împotriva romilor - Samudaripen, prin Legea nr. 124/2020. În 2013, ISPMN și Triba Film au realizat documentarul Valea Plângerii, care recuperează fapte și istorii ale deportării romilor din România în Transnistria, în timpul regimului antonescian.

Documentarul poate fi vizionat și online, [aici](#).

Mai multe detalii despre eveniment vedeți [aici](#).

- **În luna iulie 2022**, a apărut **volumul** omagial dedicat istoricului și scriitorului Sebestyén-Spielmann Mihály din Târgu-Mureș (Bányai Réka, László Lóránt, Simon Zsolt, editori, CIVIS, SCRIPTOR, HISTORICUS. Tanulmányok a hetvenöt éves Sebestyén-Spielmann Mihály tiszteletére [CIVIS, SCRIPTOR, HISTORICUS. Studii în onoarea lui Sebestyén-Spielmann Mihály cu ocazia împlinirii a 75 de ani], Editura Studium, Târgu Mureș, 2022, p. 573). În volum a apărut un studiu semnat de [Attila Gidó](#) (cercetător ISPMN) cu titlul: Klein Margit holokauszt-túlélő visszaemlékezése [Memoriile supraviețuitoarei Holocaustului Klein Margit]. Articolul se bazează pe amintirile lui Margit Klein, document păstrat în Arhivele Yad Vashem (Ierusalim, Israel). Ea a fost deportată la vârsta de 20 de ani din Transilvania de Nord la Auschwitz-Birkenau. A supraviețuit mai multor lagăre naziste și s-a întors acasă în 1945, după care a emigrat în Israel.

- **Marti, 9 august 2022**, [Csongor Könczei](#) (cercetător ISPMN) a susținut o **prelegere** în cadrul Taberei Internaționale de Folclor din Răscruți, a XXX-a ediție, organizată de către Fundația

Kallós Zoltán, cu titlul *Istoria Casei de Dansuri populare ('Táncház') din Transilvania prin prisma aniversării a patruzeci și cinci de ani de activitate*. El a vorbit despre formele de reprezentare, de păstrare a culturii tradiționale, prezentând noua sa cercetare privind istoria ideilor în mișcarea de tip revival a Caselor de Dansuri populare din Transilvania.

■ **Duminică, 14 august 2022, [Lăcătuș Crăciun-Ioan](#)** (cercetător ISPMN) a participat la **dezbaterile** intitulate „Justiție Socială și pentru tine”, în cadrul Festivalului Khetane, primul festival organizat în proximitatea rampei de gunoi din Pata-Rât, Cluj-Napoca, unde locuiesc în jur de 1800 de persoane de etnie romă în cele patru comunități distincte. Dintre temele dezbătute s-au regăsit: problematica locuirii la romi/ problema evacuărilor (inclusiv în interiorul Pata-Rât), problema accesului la apă, participarea politică a romilor, relația romilor cu Primăria Cluj-Napoca etc. La dezbateri au participat reprezentanți ai unor autorități locale, cercetători și cadre didactice de la Universitatea Babeș-Bolyai, consilieri locali din cadrul Primăriei Cluj-Napoca, directorul Direcției de Asistență Socială și Medicală din cadrul Primăriei Cluj-Napoca, reprezentantul rom de la Biroul Județean pentru Romi din cadrul Instituției Prefectului Cluj-Napoca, reprezentanții unor asociații care desfășoară activități în comunitățile de romi din Pata-Rât, lideri din comunitățile de romi din Pata-Rât, studenți romi și neromi, simpli membri ai comunității de romi și artiști care au performat în cadrul festivalului (ex. Andrei Dinescu, student la limba romani - Universitatea București, care coordonează o trupă de rock cu influențe din stilurile muzicale rome). La dezbateri a participat și Laszlo Foszto (cercetător ISPMN). Organizatorii festivalului au pornit de la dorința locuitorilor din Pata Rât de a avea propriul lor festival care să ofere un program cultural alcătuit după preferințele lor. Timp de 3 zile, în perioada 12-14 august, în cadrul festivalului Khetane au avut loc evenimente culturale: concerte, proiecții de film, prezentări de modă, dezbateri, activități pentru copii etc., gândite și adaptate special pentru a facilita interacțiunii sociale inclusive. Trupele care au performat în cadrul concertului au interpretat în general manele, unele având versuri în limba gemană sau engleză. Pentru copiii romi au fost organizate ateliere de pictură cu expunerea lucrărilor acestora. Festivalul a fost organizat de Fundația AltArt cu sprijinul financiar al Active Citizens Fund Romania, program finanțat de Islanda, Lichtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021, Primăria Municipiului Cluj, Administrația Fondului Cultural Național.

■ **Miercuri, 17 august 2022, [Csongor Könczei](#)** (cercetător ISPMN) a acordat un **interviu** emisiunii în limba maghiară de la Radio Cluj despre mișcarea de tip revival a Caselor de dans popular ('Táncház') din mediul urban cu ocazia aniversării a patruzeci și cinci de ani de activitate celebrate în cadrul Zilelor Culturale Maghiare din Cluj, ediția a 13-a. După acest interviu [Csongor Könczei](#) a moderat și o [masă rotundă](#) a membrilor actuali și din trecut ai mișcării Táncház din Cluj, [eveniment](#) ce s-a desfășurat la sediul Fundației Heltai Gáspár din Cluj-Napoca.

■ **Miercuri, 17 august 2022,** a fost lansat **volumul** al VI-lea al Anuarului Departamentului de

Istorie în limba maghiară din cadrul Facultății de Istorie și Filosofie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca. Evenimentul a avut loc în cadrul Zilelor Maghiare din Cluj. Volumul cu titlul Oktatás Erdélyben – az elmélettől a gyakorlatig, a középkortól a 20. századig [Educație în Transilvania – de la teorie la practică, de la Epoca Medievală până în secolul 20] (ed. Lupescu Makó Mária, Editura Egyetemi Műhely, Cluj-Napoca, 2021) a fost prezentat de către [Attila Gidó](#) (cercetător ISPMN).

- **Vineri, 19 august 2022**, în cadrul Zilelor Culturale Maghiare din Cluj a avut loc **prezentarea** cărților recent apărute în seria comună a editurilor Erdélyi Múzeum-Egyesület și Kriterion, intitulată „20. század” [Secolul XX]. Astfel, a fost prezentată cartea *Finomhangolás. Koordináció és kontroll a szovjet típusú cenzúrarendszerekben. Romániai példák (1949–1989)* [Coordonare și control în sistemele de cenzură de tip sovietic. Exemple din România, 1949-1989] semnată de [Kiss Ágnes](#) (cercetător ISPMN), precum și cartea „Adónyomorítás miatt zárva” Egy nagyváradi család története (1858–1944). [„Închis din cauza represiunii fiscale” Poveștile unei familii din Oradea (1858–1944)] semnată de Kulcsár Beáta. Moderatorii evenimentului au fost istoricii [Gidó Attila](#) (cercetător ISPMN) și Bárdi Nándor.

- **În perioada 22-26 august 2022**, [Plainer Zsuzsa](#) (cercetător ISPMN) a participat la **conferința internațională** ECER - EERA Conference (Conferință internațională a Asociației Europene pentru Cercetarea Educației), ediția 2022, la Erevan, Armenia. Cercetătoarea a ținut o prezentare cu titlul ***Segregated schools, "slow minds" and "must be done jobs" - experiences about formal education and labour market in a Roma community in Romania*** (Școli segregate, copii pe care „nu îi duce capul” și „muncile obligatorii” - experiențe despre educația formală și piața muncii în cazul unei comunități de romi din România). Cercetarea se bazează pe rezultatele proiectelor ISPMN cu titlul „Inegalități educaționale ale tinerilor romi din România”, respectiv proiectul „Factori sociali și economici în succesul educațional al romilor”.

- **În luna august 2022**, [Lăcătuș Crăciun-Ioan](#) (cercetător ISPMN) a desfășurat **două cercetări de teren** (perioada 4 - 6 august 2022 și 21-25 august 2022) în comunități de romi din județul Sibiu și județul Vâlcea, în colaborare cu cercetători de la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, care au vizat culegerea de date, discuții semi-structurate cu diferiți actori locali (lideri romi, instituții locale etc.), observație participativă.

- **În luna august 2022**, a apărut **volumul** omagial dedicat istoricului László Karsai din Budapesta (Margittai Linda (ed.), „Ellenállni a gonosznak.” *Tanulmányok a 70 éves Karsai László tiszteletére* [„Rezistând răului.” Studii în onoarea lui Karsai László cu ocazia împlinirii a 70 de ani], Szegedi Tudományegyetem Jelenkortörténeti Tanszék, Szeged, 2022. Profesorul emerit László Karsai este un cercetător de renume internațional în domeniul istoriei Holocaustului evreilor maghiari și al romilor, al mișcărilor de extremă dreapta din Ungaria, în special al Partidului Crucilor cu Săgeți. Între 1994-2016 a fost cadru universitar la Universitatea din

Szeged.

În acest volum, [Attila Gidó](#) (cercetător ISPMN) a publicat un **studiu** cu titlul *Mit tudunk (eddig) az észak-erdélyi cigányok sorsáról (1940-1944)?* [Ce se poate ști (până la momentul actual) despre soarta romilor din Transilvania de Nord, 1940-1944?]. Articolul prezintă situația romilor pe baza unor noi documente arhivistice și a presei din perioada respectivă. Autorul arată că între mai-iunie 1944, romii din Transilvania de Nord au fost concentrați de către autoritățile maghiare în vederea pregătirii a unei eventuale relocări de populație. Până la urmă, relocarea lor nu a avut loc și, cu excepția unor cazuri izolate, romii din Transilvania de Nord au supraviețuit Holocaustului.

- **În luna august 2022**, a apărut un eseu semnat de [Peti Lehel](#) despre problematica anonimizării în cercetarea etnografică de teren, în numărul special de etnografie al revistei *Erdélyi Múzeum* (vol. LXXXIV, nr. 2, 197-199). **Textul** cu titlul *Névtelenül a terepről (Anonim, de pe teren)*, semnat de [Peti Lehel](#), face parte dintr-o serie de eseuri scrise de către sociologi, etnografi și antropologi din Ungaria și din România. Studiul introductiv al problematicii anonimizării, cu titlul *Név nélkül: az anonimizálás kérdései az etnográfiai kutatásban* (Fără nume: Problemele anonimizării în cercetarea etnografică), a fost scris de către Bakos Áron, asistent universitar în cadrul Departamentului de Etnografie și Antropologie Maghiară, UBB, Cluj-Napoca.
- **În luna august 2022**, cartea lui [Peti Lehel](#) (cercetător ISPMN) cu titlul *„Krisztus ajándéka van bennünk”. Pünkösdzizmus moldvai román, roma és csángó közösségeiben*. [„Darul lui Hristos e în noi”. Cultul penticostal în comunități de români, roma și ceangăi din Moldova] Budapesta-Cluj-Napoca (189 pagini, Editura Balassi-Editura Societatea Muzeului Ardelean [Balassi Kiadó-Erdélyi Múzeum-Egyesület]) a fost prezentată într-o „recenzie dublă” apărută în revista *Erdélyi Múzeum* (vol. LXXXIV, nr. 2), scrisă de Gergely A. András (politolog, antropolog, Universitatea Eötvös Loránd, Budapesta). Recenzia cu titlul *Hitek, határok a múltak és jövők között [Convingeri și limite între cele trecute și prezente]* (p. 231-234) mai conține, în afară de prezentarea cărții cercetătorului [Peti Lehel](#), o recenzie separată despre carte a lui Győrfy Eszter (cercetător, Institutul de Etnologie al Academiei Maghiare de Științe, Budapesta) cu titlul *Átrajzolt határok. Felekezeti együttélés, vallási és etnikai kötődések Székelyföld és Moldova határán [Granițe redesenate. Relații interconfesionale, identitate etnică și religioasă în Coșnea]*, Budapesta, Balassi Kiadó, 2021.
- Cei interesați de evenimentele organizate de către ISPMN pot accesa pagina noastră de internet. Pentru mai multe detalii în legătură cu aceste evenimente aceștia sunt rugați să ne contacteze la adresa centru.doc@ispmn.gov.ro, urmând ca cercetătorii implicați să le pună la dispoziție mai multe materiale.